Bart Dane

Bartel (Bart) Dane is geboren op 25 oktober 1921 in Rotterdam. Hij was de zoon van Petrus Elexander Dane en Geertje Rijken.

Bartel was voor de oorlog verkenner en voortrekker bij Groep 1 Lischgroep in Rotterdam. Op 7 januari 1911 werd deze groep opgericht in Rotterdam. De dassen van de eerste groepen in Rotterdam kregen de kleuren van de nummerborden van de trams. Tramlijn 1 had een groene kleur en dus kreeg de groep een groene das. In 1923 wordt gestart met welpen en een jaar later komen de voortrekkers. De stam heette de Piet Heinstam. Begin jaren ’30 kreeg de groep haar naam en werd genoemd naar het nabijgelegen Lischwater. De groep nam deel aan het Nationaal Kamp in 1932 en de 5e Wereld Jamboree in Vogelenzang in 1937.

Direct na de inval door de Duitsers melden scouts zich in Rotterdam op posten zoals de politiebureaus en de hulpposten van de Vrouwelijke Vrijwillige Hulp. Door het wegvallen van de telefoonverbindingen werden de scouts onder andere ingezet als ordonnansen. Ze hielpen met regelen van verkeer, het vervoer van slachtoffers en het graven van tijdelijke graven. Een groot deel van de stad was nog strijdtoneel dus het werk was niet ongevaarlijk.

In het begin van de oorlog kon de Lischgroep nog doordraaien, maar in april 1941 werd Scouting door de Duitsers verboden en werden leiders gearresteerd. Het clubhuis aan de Mathenesserdijk werd verzegeld. Het lukte onder andere Hopman Snoek nog veel eigendommen, zoals tenten en het groepsvaandel, uit het pand te halen.

De stam trad op als brandwacht in het Eudokia-ziekenhuis te Rotterdam. Het ziekenhuis Eudokia aan de Bergweg/Bergsingel in Rotterdam zocht in 1942 naar mensen die hulp wilden verlenen tijdens luchtaanvallen en kwamen in contact met de verboden Scoutingorganisatie. Scouts van negen verschillende Scoutinggroepen, gingen een brandwacht vormen. Er werden gewerkt in acht ploegen die om de beurt dienst hadden. Van daadwerkelijke hulp is het nooit gekomen. Het bleef bij wachten en oefenen met het uitrollen en aankoppelen van brandslangen en het oefenen met brancards. Na een tijd werd het ziekenhuis een onderduikadres voor veel jongeren, die waren opgeroepen voor de Arbeitseinsatz om in Duitsland te gaan werken. Bartel was waarschijnlijk betrokken bij de brandwacht.

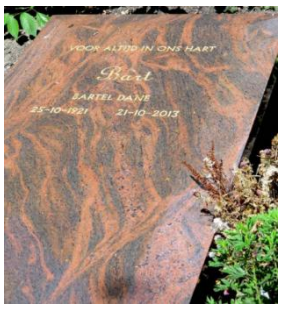
In januari 1942 verklaarde Duitsland dat het noodzakelijk was arbeiders uit de bezette gebieden te verplichten voor de Duitse oorlogsindustrie te werken. In die maand werd in Nederland de Nederlandse Arbeidsdienst ingesteld. Jonge mannen moesten voor deze dienst hun arbeidsdienstplicht vervullen. Nederlandse werklozen waren al vóór die tijd verplicht om werk in Duitsland aan te nemen als ze steun of een uitkering ontvingen. In mei 1943 voerde de bezetter in Nederland officieel de Arbeitseinsatz in. Alle jongemannen tussen de achttien tot vijfendertig jaar kregen een oproep om zich te melden. Omdat dit niet genoeg werkkrachten opleverde, besloten de Duitsers om de leeftijdscategorie te verruimen

naar zeventien tot veertig jaar. Ook werden er razzia's gehouden waarbij mensen opgepakt werden die daarna in Duitsland tewerkgesteld werden. Van 25 september 1944 tot 1 april 1945 werd hij tewerkgesteld bij A. Wengen in Talmuhle, Kreis Calw.

Tijdens de bezetting werd het contact in de groep onderhouden zodat het mogelijk was een behoorlijk aantal jongens op de been te brengen na de capitulatie van de Duitse legers. Op 6 mei 1945 werd Rotterdam bevrijd en trokken Britse en Canadese troepen Rotterdam binnen. Direct na de bevrijding werden padvinders in Rotterdam actief in de padvindershulpdiensten. De August Herman Franckenschool aan de Hofdijk 11 was de centrale post en vanuit hier kregen de scouts opdracht om assistentie te verlenen, bv bij het hoofdbureau van politie, bij het stadhuis, in ziekenhuizen, voedseluitdeling enz. Direct na de oorlog stonden 25 groengedaste verkenners klaar om mee te helpen aan de Jeugdhulpactie.

Na de oorlog werd Bartel vaandrig (scoutsleiding) en later hopman bij de groep. In 1948 verliet hij de groep.

Op 31 oktober 1952 trouwde hij met Maria van Adrichem(1926-2021). Hij woonde toen op de P. de Hoochstraat in Rotterdam. Ze kregen zes kinderen.

Bart en zijn vrouw waren lid van de Kring Rijnmond van de VVS (Vrienden van Scouting) en hij was (vice)-voorzitter van de landelijke VVS tussen 1974 en 1982. Hij werd in 1982 benoemd tot erelid van de vereniging.

Hij is overleden op 21 oktober 2013. Hij werd met zijn vrouw begraven op de Zuiderbegraafplaats in Rotterdam.

In de jubileumuitgave in het kader van het 40 jarig jubileum van zijn oude groep in 1951, werd stilgestaan bij de (oud) leden die de oorlog niet overleefden. Bartel schreef een hoofdstuk.

In 1956 werd de Lischgroep een waterscoutinggroep. In 2014 werd de groep opgeheven. Het laatste groepshuis stond in de wijk Schiebroek aan de Bergse achterplas en het laatste wachtschip *De tijd zal 't leren* lag in de Coolhaven.

Meer informatie

Bartel Dane (locatie onbekend, 25 oktober 1921 - Rotterdam, 21 oktober 2013) - Oorlogsbronnen.nl | Nationaal Archief

40 jaar Padvindersbeweging te Rotterdam » » 1951 | Delpher

Rotterdam - Zuiderbegraafplaats - Bartel-Dane-1921-2013 - gr

VVS Kontakt, blad voor vrienden van Scouting 1982

VVS Kontakt, blad voor vrienden van Scouting 1980

Bartel Dane (locatie onbekend, 25 oktober 1921 - Rotterdam, 21 oktober 2013) - Netwerk Oorlogsbronnen
Registratie Bartel Dane te Kreis Calw » Open Archieven
Registratie Bartel Dane te Kreis Calw » Open Archieven
Rotterdam - Zuiderbegraafplaats - Bartel-Bart-Dane-1921-2013 (online-begraafplaatsen.nl)
Het Rotterdamsch parool » 13 jul 1951 - Art. 73 | Delpher
Nieuwe Vlaardingsche courant » 17 okt 1952 - Art. 98 | Delpher
Trouw » 12 jul 1983 - Art. 150 | Delpher

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.